

Finansēts ar Eiropas Komisijas Life programmas finansiālu atbalstu.
Projekts POLPROP–NATURA (Nr. LIFE07ENV/LV/000981)

Izstrādājis Lauku ceļotājs. 2011. gads

VIDES POLITIKAS UN PĀRVALDĪBAS PRIEKŠLIKUMI tūrisma attīstībai aizsargājamās dabas teritorijās

Piemērs: Slīteres nacionālais parks

IEVADS

Ieteikumi izstrādāti projekta POLPROP-NATURA „Vides politikas un pārvaldības priekšlikumu izstrāde, demonstrējot tūrisma attīstības ieguvumus vides, sociālajā un ekonomikas jomā Slīteres nacionālajā parkā” (LIFE07 ENV/LV/000981) ietvaros, balstoties uz ilgtspējīga tūrisma galamērķa veidošanas pieredzi Slīteres nacionālajā parkā.

Ieteikumi ietver priekšlikumus tūrisma un dabas aizsardzības politikas dokumentiem, gan arī praktiskus risinājumus konkrētu tūrisma attīstības problēmu risināšanai īpaši aizsargājamās dabas teritorijās (turpmāk – aizsargājamās teritorijas). Kā piemērs un demonstrācijas vieta izmantots Slīteres nacionālais parks, kurā ir sastopamas identificētās problēmas.

Ieteiktie risinājumi ir pielietojami arī citās aizsargājamās teritorijās Latvijā. Ieteikumi sagatavoti, pamatojoties uz valsts politikas plānošanas dokumentos t.sk. Vides politikas pamatnostādņēs 2009. - 2015.g. (4.nod.), Nacionālajā attīstības plānā 2007. - 2013.g. (6.3.4.apakšnod.), Zemes politikas pamatnostādņēs 2008.-2014.g. (2.-4., 6.-7.nod.), Piekrastes telpiskās attīstības pamatnostādņēs 2011.-2017.g. (3.-5.nod.) gūtajām atziņām.

Politikas priekšlikumu dokuments prezentēts 8.12.11 VARAM Publiskajā diskusijā, piedaloties 100 dalībniekiem. Diskusiju ieteikumi iestrādāti dokumentā. Dokuments kopā ar atbilstošajiem pielikumiem iesniegti sekojošās institūcijās:

- Vides aizsardzības un reģionālajā attīstības ministrijā, ministram E.Sprūdžam,
- Dabas aizsardzības pārvaldē, direktoram J.Strautniekam,
- Tūrisma attīstības valsts aģentūrā, direktoram, A.Slokenbergam,
- Kultūras ministrijā, ministrei Žanetai Jaunzemei-Grendei,
- Ekonomikas ministrijā, ministram Danielam Pavļutam,
- Zemkopības ministrijai, ministrei Laimdotai Straujumai,
- Valsts Kultūras pieminekļu un aizsardzības inspekcijā, direktoram J.Dambim,
- Latvijas Arhitektu savienībai,
- Latvijas Pašvaldību savienībā, priekšsēdim A.Jaunsleinim,
- 13 piekrastes pašvaldībām:
 - Salacgrīvas novada domei, priekšsēdētājam Dagnim Straubergam,
 - Limbažu novada domei, priekšsēdētājam Aigaram Legzdiņam,
 - Saulkrastu novada domei, priekšsēdētājam Ervīnam Grāvītim,
 - Carnikavas novada domei, priekšsēdētājai Daigai Jurēvicai,
 - Engures novadam, priekšsēdētājam Gundaram Važam,
 - Mērsraga novadam, priekšsēdētājam Laurim Karlsonam,
 - Rojas novadam, priekšsēdētājai Evai Kārkliņai,
 - Dundagas novadam, priekšsēdētājai Guntai Abajai,
 - Ventpils novadam, priekšsēdētājam Aivaram Muceniekam,
 - Pāvilostas novadam, priekšsēdētājam Uldim Kristapsonam,
 - Grobiņas novadam, priekšsēdētājam Aivaram Priedolam,
 - Nīcas novadam, domes priekšsēdētājam Agrim Petermanim,
 - Rucavas novadam, domes priekšsēdētājai Līgai Stendzei.

**Vides politikas un pārvaldības priekšlikumi tūrisma attīstībai aizsargājamās dabas teritorijās
izstrādāti balstoties uz Slīteres nacionālā parka piemēru.**

Dokumenta elektroniskā versija ir lejuplādējama šeit: www.macies.celotajs.lv

1. SADARBĪBAS UN KOMUNIKĀCIJAS UZLABOŠANA AIZSARGĀJAMĀS TERITORIJĀS

1.1. Sabiedrības un profesionāļu iesaiste aizsargājamo teritoriju dabas aizsardzības plāna tūrisma sadaļas izstrādē.

Priekšlikums: Aizsargājamo teritoriju dabas aizsardzības plāna tūrisma sadaļas izstrādē kā līdzvērtīgi partneri jāiesaista vietējie iedzīvotāji, zemes īpašnieki, uzņēmēji, pašvaldības un tūrisma nozares profesionāļi. Sadarbība un profesionāļu iesaistīšana padarītu plānu izstrādes gaitu konstruktīvāku, tā veicinot konfliktu risināšanu un kompromisu veidošanu.

Identificētās problēmas:

- Dabas aizsardzības plāna tūrisma sadaļa nereti tiek izstrādāta formāli un no tūrisma viedokļa neprofesionāli, nenovērtējot tūrisma nozīmīgolomu un ietekmi dabas aizsardzības attīstībā. Ja tūrisma infrastruktūras plānošanā netiek iesaistīti tūrisma nozares speciālisti, nereti tiek pieļautas kļūdas, izveidotā infrastruktūra nav pietiekami efektīva, un bieži vien tā tiek plānota atsevišķi, neņemot vērā citus plānotos tūrisma pasākumus teritorijā. Parasti tūrisma attīstības priekšlikumi nav balstīti uz reālo tūristu pieprasījumu.
- Uzsākot dabas aizsardzības plāna izstrādi, vietējo sabiedrības grupu pārstāvji netiek pietiekami informēti par plānoto pasākumu. Nereti informēšana ir formāla, netiek uzklautas visu pušu intereses un priekšlikumi, netiek skaidrotas lietas, kas nav saprotamas. Rezultātā visi vietējie – gan zemes īpašnieki, uzņēmēji un iedzīvotāji, gan arī dažādu valsts un pašvaldības iestāžu pārstāvji apvienojas spēcīgā opozīcijā, kas ne tikai nostājas pret jebkurām dabas aizsardzības plāna izstrādē paredzētajām aktivitātēm, bet pat nevēlas vairs uzklaut paskaidrojumus. Šādā situācijā ļoti grūti atsākt sarunas un rast kompromisus.
- Nepietiekami vai formāli iesaistot vietējo sabiedrību, veidojas konfrontācija un konflikti starp aizsargājamās teritorijas administrāciju un iedzīvotājiem, un veidojas negatīva attieksme pret pastāvošajām dabas aizsardzības prasībām, kas ne vienmēr ir sabalansēta ar ekonomiskās izaugsmes iespējām teritorijā. Teritorijās, kurās vietējā sabiedrība neatbalsta dabas aizsardzības un tūrisma pasākumus, biežāk vērojams vandālisms, infrastruktūras bojāšana, kaitējums dabai.
- Dabas aizsardzības plānus parasti izstrādā profesionāļi dabas aizsardzības un vides jomā, kuri sarunās ar vietējo sabiedrību bieži lieto terminus un valodu, kas neprofesionāļiem nav saprotama, tādejādi vēl vairāk saasinot konfliktu starp abām pusēm. Tūrisma nozares profesionāļi ienes diskusijā konstruktīvu un uz ekonomiskām interesēm balstītu dialogu, kā arī vienkāršu komunikāciju. Kompromiss parasti tiek panākts diskusijās, ja tajās piedalās gan dabas aizsardzības gan ekonomikas attīstības institūciju pārstāvji.

Priekšlikuma pamatojums: Vietējo iedzīvotāju, uzņēmēju, pašvaldību un tūrisma nozares profesionāļu iesaistīšana nodrošina visu iesaistīto pušu interešu uzklautšanu un izvērtēšanu, īstenojot vides politiku valstī. Apzinoties priekšrocības, sociālo un ekonomisko ieguvumu, kā arī tūrisma uzņēmējdarbības iespējas kvalitatīva dabas tūrisma piedāvājuma veidošanā, ko sniedz atrašanās aizsargājamā teritorijā, vietējie iedzīvotāji izprot un atbalsta dabas aizsardzības prasības un apzinās savā īpašumā esošās dabas vērtības. Tikai panākot vietējās sabiedrības atbalstu, valsts institūcijas var nodrošināt efektīvu vides politikas īstenošanu.

1.2. Aizsargājamo teritoriju administrācijas vadības komunikācijas uzlabošana ar vietējiem iedzīvotājiem.

Priekšlikums: Aizsargājamās teritorijas administrācijas vadības, t.i. vadošā personāla, amatu apraksti jāpapildina ar komunikāciju prasībām.

Identificētā problēma: vadītāju vājo komunikācijas prasmju rezultātā rodas konflikti vai sadarbības trūkums starp aizsargājamās teritorijas administrāciju un vietējiem iedzīvotājiem, kas kavē vietējās uzņēmējdarbības attīstību un apgrūtina dabas aizsardzības pasākumu īstenošanu.

Priekšlikuma pamatojums: Vietējiem iedzīvotājiem, uzņēmējiem un pārējai sabiedrībai dabas aizsardzības idejas nepieciešams skaidrot regulāri un saprotami. Sabiedrības informēšana un komunikācija uzskatāma par vienu no vides politikas īstenošanas metodēm. Nepietiekamas un nekvalitatīvas komunikācijas rezultāts ir vietējie konflikti, dabas aizsardzības prasību pārkāpumi, vietējo iedzīvotāju neizpratne, vienaldzīga attieksme vai pat videi un dabai kaitīga rīcība.

1.3. Aizsargājamo teritoriju lojalitātes zīmes ieviešana.

Priekšlikums: Ieviest aizsargājamās teritorijas atpazīšanas – lojalitātes zīmi (piem., X Nacionālā parka draugs), ko aizsargājamās teritorijas administrācija piešķir tikai tiem vietējiem uzņēmējiem, kas saimniekojot videi un dabai draudzīgi, dod ieguldījumu teritorijas attīstībā. Izstrādāt nosacījumus aizsargājamā teritorijā labai sadarbībai ar vietējiem uzņēmējiem, iedzīvotājiem un citiem sadarbības partneriem.

Identificētās problēmas:

- Vietējie uzņēmēji nereti nesadarbojas ar aizsargājamās teritorijas administrāciju, jo nav skaidri sadarbības nosacījumi, iespējas un formas. Administrācija bieži tiek uzskatīta tikai par aizlieguma un soda funkciju izpildes orgānu. Nereti uzņēmēji pieprasa administrācijai pildīt funkcijas, kas nav tās kompetencē, tajā pašā laikā neizmantojot zināšanas un pieredzi, ko administrācija var sniegt dabas un vides interpretācijas jomā.
- Vietējie uzņēmēji atrašanos aizsargājamā teritorijā neuzskata par priekšrocību, t.sk. neapzinās nosaukuma „nacionālais parks” nozīmīgumu mārketingā, kā arī neapzinās īpašuma vērtības pieaugumu tagadnē un nākotnē.
- Uzņēmēji ne vienmēr skaidri apzinās, kā ieguldīt savas teritorijas uzlabošanā un kā uzsvērt tās nozīmi. Lojalitātes zīmei izstrādātie kritēriji kalpo kā padoms un ierosme uzņēmējiem, kā saimniekot dabai draudzīgi.

Priekšlikuma pamatojums: Vietējie sadarbības partneri ir aizsargājamās teritorijas iedzīvotāji, zemes īpašnieki un uzņēmēji, kas piedāvā tūrisma un infrastruktūras pakalpojumus. Labas sadarbības nosacījumi palīdzētu tiem veidot videi draudzīgu uzņēmējdarbību, sniedzot kvalitatīvus pakalpojumus un informāciju apmeklētājiem, izmantot aizsargājamās teritorijas sniegtās priekšrocības, kā arī popularizēt aizsargājamo teritoriju, veidojot pozitīvu sabiedrības attieksmi, kas ir viens no stūrakmeņiem vides politikas veidošanā un īstenošanā.

SNP piemērs – Priekšlikumi ilgtspējīga tūrisma attīstībai Slīteres nacionālajā parkā.

(turpmāk priekšlikumi)

http://www.celotajs.lv/cont/prof/proj/PolProp/Dokumenti/SNP_turisms_LV.pdf

(60 lpp., 1,2 Mb).

Dokuments aplūko Slīteres nacionālā parka teritoriju kā vienotu tūrisma galamērķi, ievērojot ilglaicīga tūrisma principus. Tajā apskatīti esošie tūrisma resursi, atbalstošā infrastruktūra un produkti, kā arī sniegti ieteikumi un noteiktas rīcības turpmākai tūrisma attīstībai sākot ar 2010.gadu.

Papildus apskatīta arī tūrisma ietekme uz dabas vērtībām, veikta analīze un sniegti priekšlikumi tās samazināšanai. Definēts Slīteres nacionālā parka tūrisma attīstības mērķis un vīzija. Atsauce uz šo dokumentu ietverta Slīteres nacionālā parka Dabas aizsardzības plāna tūrisma sadaļā (2009).

Priekšlikumu sabiedriskā apspriešana, saskaņošana ar ieinteresētajām pusēm:

- 4.08.2009. Priekšlikumu apspriešana kopā ar Slīteres nacionālā parka iedzīvotājiem, tūrisma attīstībai nepieciešamo pasākumu un aktivitāšu iniciēšana (36 dalībnieki).
- 10.11.2009. Priekšlikumu gala versijas prezentācija un saskaņošana ar Slīteres nacionālā parka iedzīvotājiem (23 dalībnieki).
- 18.12.2009. Priekšlikumu prezentācija projekta Politiskās uzraudzības grupā, kas izveidota, lai sagatavotu kvalitatīvus un pamatotus priekšlikumus esošo politikas un likumdošanas aktu uzlabošanai projektā saistītajās jomās – vides jomā un tūrismā (11 dalībnieki).
- 30.12.2009. Lauku ceļotāja speciālistu dalība Slīteres nacionālā parka Dabas aizsardzības plāna izstrādes sanāksmē. Teritorijas tūrisma nozares raksturojuma izveide, priekšlikumu iekļaušana un apstiprināšana.

2. PRIEKŠLIKUMI ROKASGRĀMATAI „ĪPAŠI AIZSARGĀJAMO TERITORIJU VIENOTAIS STILS”

Rokasgrāmatu „Īpaši aizsargājamo teritoriju vienotais stils” ir izveidojusi Dabas aizsardzības pārvalde, lai veidotu vienotu un atpazīstamu infrastruktūras un iespieddarbu stilu vairāk kā 600 īpaši aizsargājamās dabas teritorijās Latvijā.

2.1. Ieteikumi informācijas saturam brīvdabas stendos, planšetēs u.c. informācijas nesējos.

Priekšlikums: Brīvdabas informācijas stendu saturā ieteicams iekļaut ne tikai informāciju par aizsargājamās teritorijas dabas vērtībām, bet arī par pieejamiem pakalpojumiem, kā arī par to, ko apmeklētājiem atļauts darīt, uzturoties aizsargājamā teritorijā, orientējoties uz apmeklētāju ar plašākām tūrisma un atpūtas interesēm.

Identificētās problēmas:

- Informācijas stendu saturs bieži ir apmeklētājam „nedraudzīgs” – teksts rakstīts formālā, akadēmiskā valodā, raksturojot dabas vēsturi un norises, lietoji daudzi tūristam neskaidri termini.
- Pārsvarā norādīti aizliegumi, ko nedrīkst darīt aizsargājamā teritorijā, un attiecīgie sodi, tādējādi izraisot negatīvu attieksmi apmeklētājā. Bieži nav pateikts, ko apmeklētāji drīkst darīt aizsargājamā teritorijā.
- Stendos tiek iekļauta tikai to institūciju informācija, kas šo stendu uzstāda, bet trūkst uz apmeklētāju orientētas praktiskas un visaptverošas informācijas.

Priekšlikuma pamatojums: Tiek veidota tūristu pozitīva attieksme pret dabu, veicināta vietējo, t.sk. dabas gidu piedāvājuma izmantošana. Profesionāls dabas vērošanas piedāvājums attīsta izpratni par dabu un atbalsta vietējās ekonomikas attīstību.

2.2. Ieteikumi tūrisma maršrutu marķēšanai ar krāsu uz dabā esošiem objektiem.

Priekšlikums: Papildināt rokasgrāmatas „Īpaši aizsargājamo teritoriju vienotais stils” nodaļu „Taku marķējums īpaši aizsargājamās dabas teritorijās” ar praktiskiem ieteikumiem tūrisma taku un maršrutu marķēšanai ar krāsu uz dabā esošiem objektiem.

Identificētās problēmas:

- „Uz papīra” izveidotie maršruti dabā ne vienmēr ir atrodami, bieži vien apmeklētāji apmaldās, jo tikai pēc kartēm un apraksta nav iespējams orientēties. Maršrutu marķēšanai Latvijā tiek izmantotas speciāli izgatavotas norādes, kuru izgatavošana ir dārga un laikietilpīga, tāpēc norāžu ir maz. Nereti esošās tiek bojātas vai iznīcinātas.
- Latvijā nav vienotas aktīvā tūrisma maršrutu marķēšanas sistēmas, kas, iespējams, ceļotājam traucē noorientēties, atrast maršrutu un sekot tam.

Priekšlikuma pamatojums: Projektā izveidoto un pārbaudīto aktīvā tūrisma maršrutu marķēšanas sistēmu var uzturēt ar zemām materiālu un darbaspēka izmaksām, tā atbilst daudzu Eiropas valstu pieredzei un ir atpazīstama. Vienotas sistēmas ieviešana veicinātu videi draudzīga un ilgtspējīga tūrisma attīstību aizsargājamās teritorijās, kā arī samazinātu līdzekļu un citu resursu daudzumu, kas jāiegulda maršrutu marķēšanā.

SNP piemērs - Kā izstrādāt brīvdabas informācijas stendu? Vadlīnijas informācijas saturam.

http://www.celotajs.lv/cont/prof/proj/PolProp/Dokumenti/Outdoor_panels_LV.pdf (4,6 Mb, 24 lpp.).

Vadlīniju mērķis ir rādīt piemēru, kā sagatavot ceļotājiem draudzīgu, neakadēmisku, atraktīvu, tajā pašā laikā noderīgu un izglītojošu stenda informāciju par teritoriju vai objektu. Tajās doti padomi stendu apraksta izveidē, apskatīti stendu piemēri pasaulē un Baltijas valstīs, kā arī aprakstīta stendu izgatavošanas pieredze Slīteres nacionālajā parkā.

SNP piemērs - Vadlīnijas aktīvā tūrisma maršrutu krāsu marķējumam.

http://www.celotajs.lv/cont/prof/proj/PolProp/Dokumenti/Vadlinijas_krasas_markejums_LV.pdf (863 Kb, 18 lpp.).

Dokumentā apskatīti Eiropas valstu taku marķēšanas piemēri ar krāsu uz esošiem objektiem dabā, kā piem., kokiem, stabiem, akmeņiem, kā arī balstoties uz Lauku ceļotāja pieredzi, sniegti praktiski ieteikumi maršrutu marķēšanai Latvijā: krāsu, simbolu un formu izvēlē, aprakstot maršrutēšanas principus un nepieciešamo inventāru u.c.

Priekšlikumu sabiedriskā apspriešana un saskaņošana ar ieinteresētajām pusēm:

- 24.03.2010. Vadlīniju autoru dalība Dabas aizsardzības pārvaldes sanāksmē par īpaši aizsargājamo dabas teritoriju atpazīstamības vienoto stilu. Diskutējām gan par maršrutu marķējumu ar krāsām, gan par brīvdabas informācijas stendu saturu (20 dalībnieki).
- 20.08.2010. Praktiskais maršrutu marķēšanas seminārs, kura laikā tiek marķēts velo maršruts Mazirbe – Kolka atbilstoši izstrādātajām vadlīnijām (13 dalībnieki).
- 13.12.2010. Abas iepriekšminētās vadlīnijas prezentētas projekta Politiskās uzraudzības grupas sanāksmē Vides ministrijā. Tajā nolemts abas vadlīnijas nosūtīt Dabas aizsardzības pārvaldei ar lūgumu iestrādāt ieteikumus īpaši aizsargājamo teritoriju atpazīstamības nodrošināšanai izveidotajā rokasgrāmatā „Īpaši aizsargājamo teritoriju vienotais stils”, kā arī Tūrisma valsts attīstības aģentūrai ar lūgumu tās izvietot mājas lapā informatīvos nolūkos (11 dalībnieki).
- 2010. gada nogale – vadlīnijas nosūtītas Dabas aizsardzības pārvaldei un Tūrisma attīstības valsts aģentūrai.

3. PRIEKŠLIKUMI PIEKRASTES KULTŪRVĒSTURISKĀS VIDES – TRADICIONĀLĀS ARHITEKTŪRAS SAGLABĀŠANAI

1.priekšlikums. Aizsargājamās teritorijās un tām pieguļošajā apkārtnē nodrošināt tādu būvniecības procesus, kas nekaitē dabas daudzveidībai, aizsargājamām dabas vērtībām un saglabā tradicionālās ainaviskās vērtības. Pašvaldības arhitekta pienākumos iekļaut vietējo vēsturisko arhitektūras tradīciju pārzināšanu, lai veicinātu to adekvātu pielietojumu mūsdienu situācijā, un spētu sniegt attiecīgas konsultācijas zemes īpašniekiem un būvniekiem.

2.priekšlikums. Teritorijas plānošanas normatīvajos aktos iekļaut prasību par papildus sabiedrisko apspriešanu rīkošanu būvniecības un rekonstrukcijas projektiem, kas tiek realizēti piekrastes ciemos un kam ir piešķirts valsts kultūras pieminekļa statuss. Šajās apspriedēs obligāti pieaicināmi Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības speciālisti un ieinteresētie sabiedrības pārstāvji.

Identificētās problēmas:

- Piekrastes teritoriju haotiskas attīstības un precīzu arhitektūras formvalodas noteikumu trūkuma iespaidā tiek zaudētas jūras piekrastes kultūrvēsturiskās īpatnības un degradēta tradicionālā ainava, tādējādi pazeminot apkārtējās vides ekoloģisko vērtību. Jauno apbūves tendenču ietekmē cieš tradicionālās, kultūrvēsturiskās vērtības – zvejniekciem un piekrastes ainava.
- Jaunpienākušajiem zemes īpašniekiem piekrastē trūkst zināšanu un izpratnes par apvidus vēsturiskajām arhitektūras tradīcijām un šo vērtību integrēšanu mūsdienu apbūvē un ainavā. Rezultātā piekrastes teritorija neatgriezeniski zaudē vērtību gan vietējo iedzīvotāju, gan apmeklētāju acīs.
- Piekrastes pagastu teritorijas plānojumu vai atsevišķu būvniecības objektu sabiedriskā apspriešana parasti notiek formāli (dažkārt pat vispār nenotiek!), nedodot vietējiem iedzīvotājiem saprotamu priekšstatu par plānotajām darbībām un to sekām, kā arī par iedzīvotāju tiesībām un iespējām ietekmēt būvniecības procesu.

Priekšlikuma pamatojums: Kultūrvēsturiskā vide ir ne tikai svarīgs tūrisma resurss, bet arī apkārtējās ainavas un vides sastāvdaļa. Ir nepieciešams saglabāt un pilnveidot autentiskos apbūves principus, veidojot harmonisku vidi, nepieļaujot aizsargājamo dabas un kultūrvēsturisko vērtību izzušanu. Pašvaldību arhitektu, aizsargājamo teritoriju administrāciju un Valsts Kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijas kopīgā sadarbībā ir iespējams kontrolēt būvniecības procesus, nepieļaujot ainavas degradāciju un tādu būvniecības procesus, kas apdraud vides un kultūras vērtības.

SNP piemērs – Slīteres nacionālā parka jūras piekrastes tradicionālā apbūve.
Apraksts, analīze, ieteikumi.

http://www.celotajs.lv/cont/prof/proj/PolProp/Dokumenti/SNP_apbuve_vadlinijas.pdf (7.42 Mb, 54 lpp.).

Dokumentā ir fiksēti, apkopoti un analizēti dati, kas saistīti ar Slīteres nacionālā parka sētu un ēku būvju vēsturi, konstrukcijām, celtniecības un apdares materiāliem, būvgaldniecības izstrādājumiem, detaļām reālajā vidē, 2010.gada vasaras situācijā. Dokumentā izmantots Saulveža Cimermaņa pētījums "Būves un to izmantošana lībiešu ciemos", kas publicēts vairāku gadu garumā mēnešrakstā "Līvli".

Piemērs – Piekrastes apbūves vadlīnijas.

http://www.celotajs.lv/cont/prof/proj/PolProp/Dokumenti/Ap-buve_vadlinijas_4.08.2011.pdf (~3 Mb, 36 lpp.).

Šis dokuments paredzēts piekrastes teritorijām Latvijā ārpus apdzīvotām vietām vai retinātas apbūves teritorijās apdzīvotās vietās, tas neapskata piekrastes pilsētu un urbanizētu ciemu apbūves risinājumus. Dokumenta mērķis ir atjaunot un attīstīt vienotu piekrastes vizuāli emocionālo tēlu, ievērojot reģionālās un lokālās teritoriju īpatnības. Dotie ieteikumi realizējami dzīvē tikai saskaņā ar spēkā esošo likumdošanu. Vadlīnijas var izmantot kā pamatu, lai detalizēti izstrādātu konkrētas teritorijas apbūves noteikumus saskaņā ar teritorijas plānojumu, vēsturisko izpēti vai citiem pieejamiem dokumentiem teritorijā.

Priekšlikumu sabiedriskā apspriešana un saskaņošana ar ieinteresētajām pusēm:

- 13.05.2010. Projekta autoru pirmā tikšanās Valsts Kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijā ar arhitektūras nozares pārstāvjiem, lai uzklautu idejas un ieteikumus politikas priekšlikumu sagatavošanai (14 dalībnieki).
- 13.12.2010. "Piekrastes apbūves vadlīniju" projekta versijas prezentācija un apspriešana projekta Politiskās uzraudzības grupā (11 dalībnieki).
- 07.04.2011. "Piekrastes apbūves vadlīniju" projekta versijas prezentācija un apspriešana Valsts Kultūras pieminekļu un aizsardzības inspekcijā (14 dalībnieki).
- 09.04.2011. Užavā par "Piekrastes apbūves vadlīniju" izstrādi tiek informēta Piekrastes pašvaldību apvienības dalībnieki.
- 2011. gada jūlijs, augusts. "Piekrastes apbūves vadlīniju" projekta versija tiek izsūtīta saskaņošanai gan Valsts Kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijai, gan Arhitektu savienībai, gan Pašvaldību savienībai, gan Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijai u.c. saistītajām institūcijām un speciālistiem.
- 23.08.2011. "Piekrastes apbūves vadlīniju" prezentācija un apspriešana ar Slīteres nacionālā parka iedzīvotājiem (34 dalībnieki). Vienošanās, ka Dundagas novada domē pie pašvaldības arhitekta jebkuram interesentam būs pieejami abi dokumenti – gan „Piekrastes apbūves vadlīnijas” gan „Slīteres nacionālā parka jūras piekrastes tradicionālā apbūve. Apraksts, analīze, ieteikumi.”.
- 09.09.2011. "Piekrastes apbūves vadlīniju" prezentācija un apspriešana Rucavas novada Papē, žurnālistu iesaiste (55 dalībnieki).
- 14.10.2011. "Piekrastes apbūves vadlīniju" prezentācija Piekrastes pašvaldību apvienības sanāsmē Rojā.
- 10.11.2011. "Piekrastes apbūves vadlīniju" prezentācija Saulkrastu pašvaldībā.

4. APMEKLĒTĀJU MONITORINGS AIZSARGĀJAMĀS TERITORIJĀS

Priekšlikums: Ir jāievieš vienots apmeklētāju monitorings Latvijas īpaši aizsargājamās dabas teritorijās (g.k. nacionālajos parkos, dabas parkos, aizsargājamo ainavu apvidos un no tūrisma viedokļa populārākajos dabas liegumos), kura mērķis būtu novērtēt apmeklētāju ietekmi uz dabas vērtībām, kā arī tūrisma nozares sociālekonomisko devumu minētajās teritorijās. Šī monitoringa sistēmas „turētājs” un īstenotājs būtu Dabas aizsardzības pārvalde, sadarbības partneri – pašvaldības, TIC, tūrisma NVO.

Identificētā problēma: Latvijā līdz šim nav bijuši pieejami:

- Dati par tūristiem un to skaitu, kas apmeklē īpaši aizsargājamās dabas teritorijas;
 - Minētie dati nav pieejami ne valsts/reģionu, ne arī atsevišķu teritoriju griezumā.
- Šobrīd tūrisms kā vietējās uzņēmējdarbības aktivitāte vai kā viena no saimniekošanas alternatīvām, tiek minēts daudzu īpaši aizsargājamo dabas teritoriju dabas aizsardzības plānos. Latvijā nav institūcijas, kas vāc un apkopo datus par apmeklētājiem teritorijās, reģionos un valstī kopumā. Pieejami galvenokārt tikai naktsmītņu vai atsevišķu objektu, kuros tirgo biļetes, statistikas dati. Esošie dati ir ļoti sadrumstaloti un nepilnīgi, turklāt, ļoti reti ir sastopami tādi objekti, kur statistika ir pieejama ilgākā laikā posmā, kas liecinātu par tendencēm un dažādu iekšējo un ārējo faktoru ietekmi uz tūrisma plūsmām šajās teritorijās. Nepietiekami tiek veikta arī pieejamo datu interpretācija un analīze. Nezinot kaut aptuvenu kopējo apmeklētāju skaitu un to plūsmu galvenos virzienus, ir ļoti grūti spriest par tūrisma ietekmi uz dabas vērtībām un minēto teritoriju ekonomisko izaugsmi.

Priekšlikuma pamatojums: Objektīvāka tūrisma statistika palīdzētu pilnvērtīgāk plānot konkrētu īpaši aizsargājamo dabas teritoriju apsaimniekošanas pasākumus, t.sk. veidot pārdomātu infrastruktūru. Kā arī risināt ar tūrisma attīstību saistītus jautājumus šo teritoriju pašvaldībās.

SNP piemērs – Slīteres nacionālā parka tūrisma monitoringa metodoloģijas vadlīnijas.

http://www.celotajs.lv/cont/prof/proj/PolProp/Dokumenti/1.version_monitoring_methodology_LV.pdf (7.42 Mb, 54 lpp.).

Metodoloģijā aprakstītas un analizētas Slīteres nacionālajā parkā pielietotās apmeklētāju monitoringa metodes no 2009. – 2011. gadam, t.i. – vizuālā objektu novērošana, parauglaukumu izveide, elektroniskā apmeklētāju uzskaitē, intervijas, aptaujas. Analizēti pielietoto metožu iegūtie dati, aprakstot tūrisma ietekmes vides, ekonomiskos un sociālos aspektus.

Priekšlikumu sabiedriskā apspriešana un saskaņošana ar ieinteresētajām pusēm:

- 11.05.2009. – Lauku ceļotāja speciālisti semināra „Sadarbība jaunu tūrisma produktu izveidei Kurzemē” ietvaros klātesošos informē par plānotajām apmeklētāju monitoringa metodēm Slīteres nacionālajā parkā (35 dalībnieki).
- 18.12.2009. – Lauku ceļotāja speciālisti informē Politiskās uzraudzības grupu par izvēlētajām apmeklētāju monitoringa metodēm (11 dalībnieki).
- 07.07.2010. - Lauku ceļotāja speciālisti informē Slīteres nacionālā parka iedzīvotājus, uzņēmējus, pašvaldību un administrāciju par pirmajiem apmeklētāju monitoringa datiem Slīteres nacionālajā parkā (23 dalībnieki).
- 13.12.2010. – Lauku ceļotāja speciālisti informē Politiskās uzraudzības grupu par pirmajiem apmeklētāju monitoringa datiem un izvēlēto metožu efektivitāti (11 dalībnieki).